

CONVIVENZA

Las emprimas giadas d'aventan raras

FADRINA HOFMANN

L'emprim sbratg. L'emprim dent. Ils emprims pass. L'emprim pled. L'emprima giada ir sulet cun velo. L'emprim di da scola. L'emprim viadi a la mar. L'emprim bitsch. L'emprima giada. L'emprima atgna abitaziun. L'emprim job. L'emprim uffant. Quantas emprimas giadas hai jau passentà? Emprimas giadas d'impurtanza ed autras ch'èn idas en emblidanza. Sco uffant datti bleras emprimas giadas ed ins n'è gnanc conscient dad ellas. Donn en sasez. Pli tard d'aventan las emprimas giadas numnadain adina pli raras. X ina giada han ins gia vesì, udì u fatg tras tut.

Tge è atgnamain stada mia ultima emprima giada? Giugar polo sin in poni da l'Argentina. E l'enviern sun jau filada cun 135 kilometers l'ura sin l'Olympia Bob Run a San Murezzan. Quai èn ils privilegis ch'ins ha sco schurnalista en l'Engiadina. Ins dastga adina puspè empruvar ora insatge nov. Ma quai n'èn betg las emprimas giadas che restan en memoria per vita duranta. Las emprimas giadas da relevanza èn colliadas cun emoziuns e cun craps da miglia persunals. En l'uffanza ed adolescenza èn quai muments decisivs en il svilup. Per exempel savoir scrire per l'emprima giada l'agen num. U savoir manischar l'emprima giada sulet in auto. L'emprima grond'amur n'emblid'ins

era mai. Ed esser per l'emprima giada sulet en viadi.

Idat però er emprimas giadas negativas: l'emprima gronda sconfitta, l'emprim accident, l'emprima – ed ultima – giada engular insatge (igl è dal rest stà in tschic ed jau aveva sis onns). L'emprima separaziun ed il sentiment da mai pli d'entart fortunada. Tut quellas emprimas giadas na vul ins betg stuair passentar anc ina giada e tuttina èn era quellas stadas experientschas da vita impurtantas. Jau hai constatà che jau sun d'aventada ils ultims onns ina sort statista, sch'i va per emprimas giadas. Ussa fatsch jau bain era part da bleras emprimas giadas, dentant betg da mias atgnas.

Cun mes uffants sa repetan las emprimas giadas ch'èn era stadas impurtantas per mai; dals emprims pass fin a l'emprima amur. E mintga emprima giada per els è er in'emprima giada per mai – ussa simplamain en in'otra rolla, quella da la mamma.

Quantas giadas sun jau ma legrada u sun jau stada gnervusa cun els. Quantas giadas preservass jau gugent els da dischillusions u muments dischagreabels. Ma mia experientscha da vita da bunamain quaranta onns ma scutina lura: Lascha far els, igl èn lur emprimas giadas! Quant emoziunala che jau sun stada l'emprim di da scolina da mes mat. E quant superbia che jau sun stada da l'emprim concertin da flauta da mia matta.

Gea, emprimas giadas han insatge magic, gist perquai ch'ellas èn svaivlas ed unicass. Ed ussa, tge fatsch jau per avair era suenter mia uffanza e giuventetgna anc emprimas giadas? Jau na discuro ussa betg da mes emprims dents fauss u da mia emprima spassegiada cun il rollatur. Ma co fissi cun mes emprim roman? Quai fiss naturalmain insatge. Sin mes emprim biadi u mia emprima biadia ma legral jau era gia oz. Gea, las emprimas giadas d'aventan bain pli raras, dentant èn ellas pli conscientas e perquai anc pli preziasas. Il bel è che mintgina e mintgin da nus ha ina collecziun dad emprimas giadas e quellas na po nagin prender davent a nus.

Fadrina Hofmann è redactura tar la «Südostschweiz» e viva cun sia famiglia a Scuol.

La convivenza da las culturas e da las linguas en il Grischun – quai è il tema da la rubrica «convivenza». Ella cumpara mintga glindesdi en las gasettas La Quotidiana e Südostschweiz.